

Meghívó

az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésére.

Az Országos Erdészeti Egyesület idei rendes közgyűlését folyó évi december hó 19.-én délelőtt 10 órakor Budapesten, az egyesület helyiségében tartja meg a következő tárgysorozattal:

1. Jelentés az egyesület működéséről a mult évi közgyűlés óta.
2. Az igazgató-választmány jelentése az 1896. évi számadások megvizsgálása és az 1898. évi költségvetés megállapítása tárgyában.
3. Tíz igazgató-választmányi tag választása.
4. Jelentés a Deák Ferencz-alapítvány kamataiból kiirt irodalmi pályázatok eredményeiről s javaslat az alapítvány jövőbeli kamatainak felhasználására nézve.
5. Indítványok az 1898. évi közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve.
6. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására nézve általában. (Az ilyen indítványok a közgyűlést megelőző napig a titkári hivatalnak írásban bejelentendők.)

Ezzel a tárgysorozattal kapcsolatban van szerencsénk az Országos Erdészeti Egyesület összes tagjait és az erdészeti ügyek iránt érdeklődőket tisztelettel felkérni, hogy ezen közgyűlésünkön minél számosabban megjelenni s tanácskozásainkban résztvenni sziveskedjenek.

Budapesten, 1897. október 30-án.

Az elnökség.

Különfélék.

A kopár területeken teljesített erdősítések segélyezése.
A földmivelésügyi m. kir. ministerium a közigazgatási érdekből beerdősítendő kopárok erdősítésének előmozdítása tekintetéből a folyó évben is ugy mint az előző évben, azokat az erdőbirtokosokat, kik kopárterületeken az erdősítési munkálatok teljesítésére, az erdősítésnek az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-a alapján való

elrendelése előtt önként vállalkoztak, az erdősítés közgazdasági értékéhez és fontosságához, valamint a tényleg felmerült költségek nagyságához képest a rendelkezésre álló hitel erejéig megfelelő pénzsegélyben részesítette.

Ezen az alapon több szegényebb sorsú községnek, volt urbéres közbirtokosságnak, egyháznak s néhány magánbirtokosnak, a folyó év tavaszán erdősített és 39 vármegyében elterülő 2858 k. holdnyi közérdekű kopárterületnek sikerrel teljesített beerdősítése után összesen 316 birtokos részére 17239 frtnyi pénzsegélyt osztott ki.

A közgazdaság ezen fontos és közérdekű ügye iránti érdeklődést és a kopárok beerdősítésénél mutatkozó szép haladást legjobban bizonyítja az, hogy a f. évben a múlt évinél 209 birtokossal több birtokos erdősített; a beerdősített kopár pedig 1908 k. holddal mulja felül a múlt évi erdősítést.

Ostrya carpinifolia, Daphne striata és Calluna vulgaris. Inkább tudományos, mint erdészeti szempontból fontos ugyan, a mit alábbi soraimban előhozni bátorodom, de mivel *Fekete Lajos—Mágócsi Dietz Sándor* „Erdészeti növénytan“-ában előfordulási helyeiket illetőleg néhány eltérést találtam, ez az eltérés késztet felszólalásra.

Az „*Ostrya carpinifoliá*“-ról az idézett mű azt jegyzi meg, hogy „a magyar államban Horvát- és Szlavonországban s állítólag más meleg vidéken is (Neilreich!) honos“.

Ezt a fát, igaz, hogy csak cserjealakban, *somogyvármegyei Zákány* község határában találtam s már „*az erdei fák tenyészetű határaitra vonatkozó észlelő lapok*“-ban is megemlítettem; s később *Fekete Lajos* m. kir. főerdőtanácsos urnak kívánságára egy leveles galyat el is küldtem, — terméses galy nem volt található.

Pontosabban is leírom e fa lelhelyét. A ki *Zákány*

vasuti állomásról az *örtilos*i volt urbéresek tulajdonát képező erdőbe a legrövidebb uton akar jutni, az a *zákányi* szőlők között vezető utat használja; ennek mentében (pontosan az északi szélesség $46^{\circ} 15' 6''$ -e, keleti hosszúság $34^{\circ} 36''$ -e alatt, katonai térkép után) vettem észre ez év tavaszán legelőszőr.

Az egész lelet ugyancsak 3 drb, az ut mentén lévő partban álló s már többször kivágott, tehát gyökhajtásból eredt *bokor*-ból állott, a melyeken épen e miatt termésgaly nem volt.

Nagyon valószínűnek tartom, hogy nagyobb példányokat is találhatni azon a meredek *Dráva*- és *Muraparton*, mely *Zákánytól* a *Kákonya pusztáig* húzódik, vagyis az ugynevezett *légrádi szőlőhegy* (Somogy vármegye *örtilos*i határa) nyugoti lejtőjén.

Ezt a vidéket alaposan átkutatni feltett szándékom volt, de a helyszínén vett rajtam erőt a mocsárláz, s kutatásomat abba kellett hagynom; de bizom benne, hogy a jövő évben megküldhetem majd a termésgalyat is.

A *Daphne striata*-ról azt jegyzi meg az idézett mű, hogy „előfordulása hazánkban kétséges“.

Erre nézve megemlítem, hogy *Turóc*vármegye *Blattnicza* község határában az ugynevezett *gagyeri* völgyben még az 1896. év folyamán *Boldis Ignác* felső kereskedelmi iskolai igazgatóval egyetemben a pünkösdi botanikai kirándulás alkalmával *nagy mennyiségben* találtuk.

Hogy az érdeklődő botanikus könnyebben megtalálhassa közelebről is meghatározom a lelhelyét.

A *gagyeri* és *neczpáli* völgyek vízvázasztó gerinczén emelkedik ki az ugynevezett „*Kozol*“ szikla — ugyanez a neve a katonai térképen is; — ez alatt a szikla alatt van a *gagyeri* völgyben, annak jobb partján, egy déli fekvésű

száraz, védett *mellékvölgykatlan*. A katlan keleti oldalát elzáró s mindjárt a *gagyeri* patak partja mellől kiemelkedő éles *sziklafok déli* és *délkeleti* oldalán található ez az apró, földön kuszó cserjécske.

Azt hiszem különben, hogy *Boldis Ignác* igazgató *Turóc-Szt.-Mártonban*, ki a turóczvármegyei flórát felölelő értékes művében szintén foglalkozik vele, a hozzá fordulónak szivesen küldene belőle.

Megtalálhatása végett legczélszerűbb *május* hó végét vagy *junius* hó elejét felhasználni, vagyis azt az időt, midőn a fű s más gyomok még ki nem hajtottak s az apró *Daphne striata* virága könnyebben ötlik szembe.

A *Calluna vulgáris*-ről azt jegyzi meg a mű, hogy „előhegységeinkben dombos és lapályos vidéken, kivéve az ország legnyugatibb részét, teljesen hiányozni szokott“.

Erre nézve megemlíteni bátorodom, hogy *Turóczvármegye Turán* község határában épen dombos vidéken találtam.

Megtalálhatni *Turán* község határában, a községtől a *Tjesnavi* völgybe gyaloguton menet.

Mielőtt ezen a gyaloguton az ember az erdőt elérné, attól mintegy 5—600 lépésnyire a gyalogut baloldalán fekvő réten, a régi *hangyaszombékokat* vizsgálva, megtalálhatja rajtuk ezt az apró cserjécskét.

Leghamarább vehetni észre ősszel, midőn a fű már száradóban van. A *Calluna* még akkor is virágzik s így hamar feltűnik.

A *Lophyrus rufus* és *Lophyrus laricis* elterjedése a Dunántul. Az „Erdészeti Lapok“ juliusi füzetében „Néhány szó a Bakony kopárainak befásításáról“ czimű cikkemben leírtam a zirczi apátság sólyi birtokán lévő kopárterület egyrészének beerdősítésénél elért rám nézve ör-

vendetes eredményt. Akkor még nem gondoltam, hogy erről a dologról hamarosan kevésbé örvendetes hírt leszek kénytelen adni. Ez év június elején lenn jártam Sólyban, a feketefenyő ültetéshez közel érvén, azt a szokottnál kevésbé üde-zöldnek találtam s mintha az egyes fák koronája kevésbé volna sűrű, mint máskor. Beleérve az ültetésbe, nem kis meglepetéssel látom, hogy a régiebb mintegy 5—6 éves ültetés fái száz és száz hernyó által vannak megtámadva. Ezen szomorú meglepetés folytán apróra megjártam az egész mintegy ötven kat. hold ültetést s azt tapasztaltam, hogy az idei és tavalyi ültetést kivéve, az egész idősebb rész meg van támadva a hernyók milliói által.

Egy-egy ágon szorosán a tűkre tapadva, majdnem egy csomóban 15—20 darab hernyó rágta a tavalyi tűket. Ha az ember közel ért hozzájuk, bár nem is érintette őket, a testük felső részét felvetették s csak a testük alsó végével tapadtak a tűkhöz. Az egész tömeg mozgott, de azért a tűt nem eresztették el. Közelebről vizsgálva a hernyókat, azt tapasztaltam, hogy a hernyók kétfélék és pedig: az egyik fajtának a teste sárgás-zöld, a feje fekete s a háta közepén világos-zöldes sáv húzódik; a másik fajtának a hátán a sáv fekete, a feje zöldes és az oldalán megszakított fekete sáv — vagyis pontozott vonal — van. Eleinte azt hittem, hogy ezek a hernyók egyfajta s hogy a világosabb színűek, melyek kisebbek is voltak, a fiatalok s később szintén sötétek lesznek. Nehezen tudtam megérteni, hogyan szaporodtak el ezek a hernyók ugyszólván egyszerre ily óriási mennyiségben. De visszagondolva az előbbi évek tapasztalataira, meggyőződtem, hogy ezek a hernyók már évek óta itt voltak, csak nem tűntek fel, mert nem voltak elszapo-

rodva, de azért is, mert nem is ismertem őket. Tapasztaltam ugyanis már évekkal ezelőtt, hogy egyes fenyőfácskák néhány tüje le volt rágva; de miután elenyésző kevés fán tapasztaltam, nem tulajdonítottam annak nagyobb fontosságot s elhittem az erdőörnek azt az állítását, hogy azt a nyulak rágták le. Ugylátszik, hogy az idei év különösen kedvező volt az álcák kifejlődésére, azonfelül pedig az is lehet az oka ennek a rendkívüli elszaporodásnak, hogy ezen a vidéken mindenfelé volt már évek óta hernyó s annak elpusztítására semmit sem tettünk. Látván a szomorú valóságot, azonnal elrendeltem a hernyók összeszedését és elpusztítását; egyben pedig egy skatulyában néhány százat felküldtem az állami rovar-tani állomásnak, kérvén azok meghatározását és utbaigazítást az ellenük való védekezésre. A kezelésem alatt álló többi erdőt, a hol feketefenyő állabjaink vannak, mind bejártam s azt tapasztaltam, hogy a hernyók mindenhol feltalálhatók, a hol feketefenyő van, csak mindenhol kisebb mennyiségben és fejletlenebb állapotban, mint Súlyban, mely utóbbi körülménynek az az oka, hogy Súly fekszik legalacsonyabban s annak az éghajlata legmelegebb. Az állami rovar-tani állomás kitünően szervezett voltát dicséri, hogy a hernyók beküldése után harmadnapra a következő értesítést kaptam:

143/1897. szám alatt kelt becses felhívására van szerencsém közölni, hogy a feketefenyőgalyakkal beküldött rovarok két levéldarázs fajnak az álhernyói (a rendes három pár igazi lábön kívül, testök hátsó felén még 8 pár ál-láb, azaz lábalkjára kitüremlett bőrkinövés van, tehát összesen mintegy 22 lábuk van, holott az igazi hernyóknak legfeljebb 16 lábuk lehet). A küldött álhernyók közül azok, a melyek háta közepén világos zöl-

des sáv húzódik és fejük fekete, a *Lophyrus rufus* nevű fajhoz tartoznak; azok, amelyek hátán a sáv fekete, fejök zöldes, de legalább nem fekete és az oldalsávok megszakítottak, azaz feketés foltokból állanak, a *Lophyrus laricis* fajhoz tartoznak. Ez utóbbi faj a küldeménynek 15—20%-át teszi, úgy hogy szintén kárttevő.

Az álhernyók most bábozódnak s így lehetséges, hogy augusztusban még egyszer fognak rajzani s akkor az ezidei hajtások tüit is megtámadják. Hogy fognak-e ezek a lomha és méhnél kisebb termetű darazsak rajzani, azt már arról is lehet tudni, hogy hol bábozódnak: fenn a fán a tűk között-e vagy lehúzódnak-e az alomba? A rajzás csak az előbbi esetben következik be; utóbbi esetben jövő tavasszal vagy nyáron vagy talán egy-két évvel későbbben is! Ezek az álhernyók e tekintetben igen ingadozók! Ami a védekezést illeti, csak a szedést ajánlom. Ha rendelkezésére állana valamely peronospora-permetező, akkor ajánlanám a thanatont 2¹/₂%-os higitásban, (Kapható Budapesten, Magyar Dohány Kereskedelmi Részvénytársaság V. Nagy-Korona-u. 16.)

A permetezést úgy kellene végrehajtani, hogy a permetező csövét hosszú kaucsukcsővel megtoldják és így a permetező-dióval a fák koronáit is elérhetik.

Ez természetesen csak akkor volna indokolt, ha a hernyók még nem bábozódnak, mert a báboknak a permetezés már nem árt. A földbe (alomba) húzódott bábokat (kokonokat) vagy almostul kell kiszedni, vagy oltatlan mézszszel átkeverni. Ha szabad az erdőbe sertést hajtani — amit kötve hiszek — akkor tessék ezeket behajtani, ezek a bábokat kiturják és felemézik.

Végre köszönettel venném, ha a kártétel lefolyásáról s a védekezés eredményéről értesíteni sziveskednék.

Köszönettel venném, ha ezekből az álhernyókból megtámadott galyakkal együtt megfigyelés végett (tulajdonképen a fejlődés megfigyelése végett) a magunk költségén beküldeni sziveskednék.

Kelt Budapesten, 1897. június hó 7-én.

Tisztelettel

Jablonowski,

a m. kir. állami Rovartani Allomás főnöke.

Ezt az átiratot azért közlöm szóról-szóra, mert egyrészt röviden benne van minden, amit tudni jó, ha ezek ellen az álhernyók ellen sikerrel védekezni akarunk; másrészt azért, hogy szaktársaim figyelmét felhívjam ezen közgazdasági szempontból annyira fontos és jól szervezett intézetre, mely intézet mindenkinek, ki hozzá fordul, a működése körébe eső kérdésekre készséggel és gyorsan ad pontos és tudományos színvonalon álló kimerítő véleményt; aminek daczára, amint tudom, épen mi erdészek vajmi ritkán vesszük igénybe ezen intézet szivességét. Mint már előbb említettem, a hernyókat, amennyire lehetett, mind összeszedettem olyképen, hogy az egész megtámadott ültetés összes fáit, melyek között a legnagyobbak mintegy két méter magasak, megvizsgáltattam s a rajtuk talált hernyókat félig vízzel telt fazekakba szedtettem. A víz azért szükséges a fazekakba, mert ezek az elég gyorsan mászó álhernyók hamar kimásznak a fazékból, de ha víz van benne, akkor, ha a munkás gyakran megrázza a fazekat olyképpen, hogy a víz a fazék oldalán körben mozog, azzal a fazék oldalán mászó hernyókat a vízbe sodorja.

Eleinte a szedést költség kiméltése szempontjából gyermekkel végeztettem, de ez nem bizonyult olcsóbbnak, mert a gyermekek kevésbé megbízhatók, mint a felnőtt munkás és kevesebbet és rosszul dolgoztak. Az össze-

szedett hernyók millióit az ültetéstől néhány száz lépésnyire, hol a talaj fütől ment volt, összegázoltattam. Valószínűnek tartottam, hogy az első szedés alkalmával a hernyók egy része a fákról a fübe hullott, hol azok alig voltak megtalálhatók s azért néhány nap múlva ismét végig szedtettem az összes fákat, melyeken az első szedéshez képest, bár sokkal kevesebbet, de még mindig elég sokat találtak, néhány nap múlva pedig harmadszor. A harmadik szedés után már gondos keresés mellett sem találtak a munkások egy-kettőnél többet. Ennek két oka lehet. Vagy az, hogy a hernyókat ugyszólván mind összeszedték, vagy az, hogy a megmaradtak már a talajtakaróban bebábozták magukat. Figyelemmel kísérttem és kísértettem a feketefenyő állabokat azóta a mai napig, de sem a darazsat, sem az álhernyót nem találtuk többé sehol, amiből azt következtetem, hogyha maradtak is hernyók, azok nem a fán, hanem a talajtakaróban bábozták be magukat. Mindenesetre kíváncsian és nem minden aggodalom nélkül várom a jövő nyarat, mert nemcsak a sólyi erdősitésben találtam ezeket a hernyókat, hanem ettől 20—30 kilométerre eső többi erdőben is, bár kisebb mennyiségben. Szaktársaim körében tudakozódván, azt a szomorú hírt hallottam, hogy nemcsak Veszprémmegyében majdnem mindenhol nagy mennyiségben lépett fel ezen álhernyó az idén, de Zala-, Somogy- és Baranyamegyékben is; szóval ugráltszik, a Dunántul nagyrésztét megszállotta s nemcsak a fekete fenyőt, hanem az erdeifenyőt is pusztítja. Lehet, hogy a többi megyékben is fellépet, de azokból nem kaptam értesítést. Mindezekből azt a szomorú következtetést vonhatjuk le, hogy nem kis veszedelemmel állunk szemben és csakis úgy állhatjuk utját, ha egyesült erővel fogunk

ezen káros rovar pusztításához, mely különösen a veszprém- és zalamegyei kopár területeken eszközölt erdősítéseket fenyegeti veszedelemmel, mely kopár területek főképen csak feketefenyővel erdősíthetők sikerrel. Egy gyenge vizsgálatásunk van ugyan, de ez elbizakodottá ne tegyen bennünket, az ugyanis, hogy ez alkalommal tudtommal még csak a múlt évi és régebbi tüket rágták le ezek az álhernyók s a lerágott fák idei hajtásai elég erőteljesen kifejlődtek, tehát a hernyórágás a fák továbbfejlődését eddig nagyobb mértékben nem akadályozta. Ne feledjük azonban, hogy ez a levéldarázs kedvező tenyészviszonyok mellett egy évben kétszer is rajzik, másodszer rendszeren augusztus hónapban, amikor a kikelő álhernyók a megmaradt idei hajtást is lerágják, már pedig akkor vége van a fenyőnek. De még egyebet is következtethetünk az ez alkalommal szerzett tapasztalatunkból, azt ugyanis, hogy a hol csak lehet fenyő közé mindenütt elegyítsünk lombfát. A hernyók Sólyban mintegy huszonöt hold területen támadták meg a fákat, illetőleg ekkora területen voltak tömegesen találhatóak. Az összeszedetés és elpusztítás került összesen 26 forint 40 krajczárba, tehát holdankint átlag egy forintba, vagyis oly kevés költségbe, hogy ha sikerült a hernyókat kevés kivétellel összeszedni, úgy fiatal állabokban a szedetés a legolcsóbb és leginkább célhoz vezető eljárás. Igen örvendének, ha nemcsak az érdekelt szaktársaim, de az illetékes hatóságok figyelmét is felkelteném ezen cikkemmel, mert a mutatkozó veszedelemmel csakis úgy birkózhatunk meg eredménynyel, ha mindenhol, hol arra szükség van, megtesszük a kellő intézkedéseket.*) (Közli: *Havas Ágoston.*)

*) A *Lophyrus rufus* tömegesebb megjelenésére hozzánk érkezett értesítések alapján mi már a m. évben (a VI. f. 469. és köv. oldalain) felhívtuk olvasóink figyelmét.
Szerk.

Epilog a budatini pajodirtáshoz. Az *Erdészeti Lapok* f. é. szeptemberi számában Hibbján János kir. erdész ur közölt újabb adatot, a melynek végkövetkeztetése az, hogy a szénkéneg Budatinban a cserebogárpajodok ellen teljesen hatástalan volt.

A kísérlettevő erdész ur, hogy a szénkéneg irtó hatását feltétlenül kellő világításba helyezze, a kísérletet két alakban hajtotta végre: az egyiket úgy, hogy a pajodokat összeszedette, azokat *egy külön elkészített területre helyezte*, a másikat pedig úgy, hogy a pajodokat a maguk *természetes viszonyai* között szénkénegezte meg. Ő úgy találta, hogy a szénkénegnek egy esetben sem volt eredménye: mert míg az előbbi esetben a szénkénegnek 24, illetve 40 grammos alkalmazása mellett a kitett pajodoknak mintegy 50%-a maradt életben, addig az utóbbi esetben a pajodok tovább pusztítják a csemetéket.

Hogy itt hol van a hiba, azt határozottan bajos dolog kideríteni, a mennyiben több lényeges adatunk hiányzik.

Hibbján ur szerint az illető terület „talaja agyagos homok, folyókavics altalajon; és továbbá, hogy ő ezt a talajt felkapáltatta (mikor?). Ebből tehát egyrészt azt lehetne következtetni, hogy a szénkénegnek azért nem volt hatása, mert az a meglazított talajból, daczára a lyukaknak fabunkóval történt beveretésnek, nagyon is gyorsan elpárolgott; azaz elpárolgott, mielőtt ölü hatását a pajodokra kiterjeszthette volna. Ez persze már nem kétségbevonhatatlan nyitja a dolognak, de a ki a szénkéneggel való gyéritést szabályzó füzet elveit figyelemmel kíséri, tudja, hogy szénkénegezni a talaj kapálása előtt legalább két héttel előbb vagy a kapálás után ugyanannyival később nem szabad és pedig azért nem, mert ha a meg-

szénkénegezett talajt két hétnél korábban fölnyitjuk (kapáljuk), akkor siettetjük a szénkéneg párologtatását, azaz csökkentjük a hatását; ha pedig laza, pl. fölkapált talajt természetes leülepedése előtt szénkénegezzünk, akkor a szénkéneg szintén hamarébb illan el s hatása csekély. Az új ültetésű szőlőt, ha azt a filloxéra ellen megvédeni akarjuk, csak az első év végén, vagy jövő tavasz elején szabad szénkénegezni és pedig nem azért, mintha a korábbi szénkénegezés a megfogamzandó szőlővesszőnek ártana, hanem azért, mert be kell várni, míg a talaj természetes leülepedését bevégezte.

Említés történik, hogy az altalaj „*folyó kavics*“; kár, hogy nem tudjuk, hogy az a réteg milyen mélyen van, hogy vajon a szénkéneg nem érte-e épen ezt a réteget, a melyen át azután teljesen hatástalanul elillant.

Ámde a dolgot meg is fordíthatjuk. Hibbján ur mondja, hogy a szénkénegezés „*az esőzések megszünte után*“ történt s megjegyzi talajáról, hogy az — eső után — megkérgesedik. Kár, hogy nem tudjuk, hogy ott a szénkénegezés előtt mikor esett legutoljára s hogy a talaj a szénkénegezés idején át volt-e ázva? Mert ez utóbbi körülmény az agyagos és nedves talajnál, a mely közönséges nedvesség mellett teljesen jó sikert ad, a gyéritést teljesen kétségessé teheti, a mennyiben nem engedi, hogy a szénkénegpára a talajban egyenletesen eloszoljék s így megesik, hogy — mint az Hibbján ur esetében történt — a belövelési lyuktól 5 *cm.* távolban levő pajod elpusztul, de az, a mely már 15 *cm.* távolra van, életben marad.

Ugyanígy áll a dolog a rendes csemete-ágyakkal. Az előbb előadott körülmények kihathatnak itt is s azért az efféle kísérletnél nagyon is figyelembe veendő, ne hogy

okadatolatlanul hitelét elvegyék olyan ügynek, a mely kellő viszonyok között teljesen a maga helyén való.

Különben van Hibbján ur cikkében még egy más körülmény, a mely erősen szemet szur s ez az, hogy ő egy és ugyanazon területen három-, két- és egyéves pajodokat talált. Távol lévén Budapestről, nem tudtam megállapítani, hogy *Budatinban* hogyan van a cserebogárjárás, de nekem az már most is nehezen elhithetőnek látszik, hogy egy helyen a hároméves pajodok nagy falánksága mellett életben maradhatott volna *annyi* két- és egyéves pajod. Talán valami félreértés van a dologban és lehetséges, hogy itt nem a közönséges cserebogárról (*Melolontha vulgaris*), hanem valamely másról pl. a sárgacserebogár (*Rhizotrogus*) vagy fekete-cserebogár (*Anoxia*) valamely fajáról van szó, a mely az előbbivel együtt él és kisebb termetű lévén, könnyen abba a gyanuba eshetik, hogy semmi egyéb, mint öcscse a közönséges cserebogárnak. Ha lehet, akkor Hibbján ur nagyon lekötelezne, ha e kérdéses pajodokból esetleg jövő nyáron nekem (Budapest, V. Nádor-u. 28. M. K. áll. Rovartani Állomás) néhány példányt közelebbi meghatározás végett felküldene.

A mi pedig azt a jelenséget illeti, hogy nem minden pajod pusztul el, a melyet napon hagynak, az következőleg áll. Egy része a pajodoknak igenis elpusztul, más része meg nem. Mert a pajod nem a naptól, hanem a parazitáktól pusztul el. Ismeretes dolog, hogy a földön hagyott pajodok egy része csakhamar szürke-ólomszínű lesz és pedig az egész testén, de nem egyszerre, mert e szín elébb foltonkint mutatkozik, míg végre a foltok egészen összefolynak. Ezzel a szürke színnel nem szabad összetéveszteni a pajod potrohvégeinek természetes színét,

a mely a belsejében lévő (tehát elfogyasztott) anyagtól származik. Ez az ólomszin, mely néha kissé kékes, bakteriumoktól származik, a melyek a pajodot ellepték s annak halálát („szétfolyását“) idézik. A pajodoknak ez olyan jellemző betegsége, hogy meg van már annak a maga tudományos neve is, a mennyiben azt szürke szine miatt „*graphitosis*“-nak mondják. Más pajod azonban, mely meg nem fertőződött, menekül és igyekszik minél előbb föld alá kerülni, úgy, mint azt Hibbján urnak folyókavics közzé menekült pajodjai tették.

(Közi: *Jablonowski J.*)

Halálozás. *Werner Emil* nyug. kalocsai érsekuradalmi erdész, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja (Szegszárdon) meghalt. *Béke poraira!*

Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat körében.

I.

Földmivelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére Stolez József főerdésznek nyugdíjaztatása alkalmából, sok évi hü és buzgó szolgálata elismerésül az erdőmesteri czimet adományozom.

Kelt Tatán, 1897. évi szept. hó 14 én.

Ferencz József s. k.

Darányi Ignác s. k.

II.

Földmivelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére Molcsányi Gábor főerdésznek az erdőmesteri czimet és jelleget adományozom.

Kelt Tatán, 1897. évi szept. hó 14-én.

Ferencz József s. k.

Darányi Ignác s. k.